

- ня зовнішнього незалежного оцінювання.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Інклюзивне навчання — система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахуванні багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

Інклюзивне навчання часто вважають альтернативою інтернатній системі, за якою діти з особливими освітніми потребами навчаються в спеціальних закладах освіти та змушені проживати в інтернатних відділеннях при них через їх територіальну розгалуженість.

Жодна дитина не має відчувати себе іншою та виключеною з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Докладніше про інклюзивну освіту

КОГО МИ ВВАЖАЄМО ОСОБАМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Інклюзивне освітнє середовище — сукупність умов, способів і засобів для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб і можливостей.

ПЕРЕВАГИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

- Інклюзивне навчання усуває бар'єри в системі освіти та системі підтримки дітей з особливими освітніми потребами.
- Вища залученість батьків до процесу навчання.
- Діти з особливими освітніми потребами отримують можливість соціалізації, розвитку своїх інтересів і талантів і подальшої інтеграції в суспільство, вступу до професійних і вищих закладів освіти.
- Діти з особливими освітніми потребами мають змогу налагодити дружні стосунки з однолітками в школі та поза її межами та моделюють належні способи взаємодії з колективом.
- В інклюзивних класах створено атмосферу спокійного прийняття відмінностей інших людей.

ОФІЦІЙНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У грудні 2009 року Україна ратифікувала основні міжнародні документи у сфері забезпечення прав дітей згідно зі світовими стандартами освіти, соціального захисту та охорони здоров'я. Передусім йдеться про статтю 24 Конвенції ООН про права людей з інвалідністю, в якій визначено обов'язок держави щодо реалізації інклюзивної моделі освіти, тобто створення такого предметно-просторового спеціального середовища, яке б дало змогу всім дітям бути однаково рівними учасниками навчального процесу в єдиному освітньому просторі відповідно до їхніх особливостей, потреб і можливостей.

5 липня 2017 року Президент України підписав ухвалений 23 травня цього ж року Закон [«Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг»](#).

5 вересня 2017 року було прийнято новий [Закон України “Про освіту”](#). З того часу діти з особливими освітніми потребами мають повне право здобувати освіту в усіх навчальних закладах, зокрема й безоплатно в державних та комунальних, незалежно від «встановлення інвалідності». Діти з особливими освітніми потребами мають право на:

- дистанційну та індивідуальну форми навчання;
- психолого-педагогічну та корекційно-розвиткову допомогу;
- інклюзивні та спеціальні групи (класи) у загальноосвітніх навчальних закладах;
- «підлаштовані» для їхніх потреби загальноосвітні школи і класи, тобто на відповідні архітектурні перепланування;
- корекційних педагогів, тьюторів, психологів;
- адаптовані навчальні плани та програми, методи та форми навчання, ресурси спеціальної освіти, партнерство з громадою.

ПОТОЧНИЙ СТАН ІНКЛЮЗІЇ В УКРАЇНІ

Українські педагоги та міжнародні експерти зазначають, що в питанні розвитку інклюзивного навчання Україна зробила потужний крок вперед. У 2015/2016 навчальному році в інклюзивних класах навчалися 2720 дітей з особливими освітніми потребами, тобто лише 5,8% від загальної кількості дітей з ООП.

Станом на 1 січня 2020 року в інклюзивних класах навчається 19345 учнів із особливими освітніми потребами. Ця кількість у 7 разів перевищує дані п'ятирічної давнини. На початок 2020 року в Україні створено 13782 інклюзивні класи. Так, у 2019/2020 навчальному році 35% від загальної кількості закладів загальної середньої освіти організували інклюзивне навчання.

У закладах дошкільної освіти станом на 1 січня 2020 року здобувають освіту 4681 вихованців із особливими освітніми потребами. Також із 2019/2020 навчального року інклюзивне навчання запроваджено в закладах професійної, професійно-технічної та вищої освіти, де інклюзивно навчаються 1312 здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНІ ЦЕНТРИ

Інклюзивно-ресурсний центр (ІРЦ) — це установа, яка створена з метою реалізації права дітей з особливими освітніми потребами віком від 2 до 18 років на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, зокрема, у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та інших навчальних закладах, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти.

Інклюзивно-ресурсні центри:

- проводять комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини;
- надають психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги;
- забезпечують системний та кваліфікований супровід дитини з особливими освітніми потребами.

Станом на травень 2020 року створено та працює 627 інклюзивно-ресурсних центрів. Інклюзивно-ресурсні центри є у всіх областях України, тож діти з особливими освітніми потребами та їхні батьки можуть отримати відповідні послуги за місцем проживання.

Подати заявку на відвідування інклюзивно-ресурсного центру та отримати запрошення на консультацію можна онлайн за допомогою [порталу](#). На цьому порталі можна обрати найближчий ІРЦ, зареєструватись і прийти на прийом у призначений час без черг та очікування.

ІНКЛЮЗІЯ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ПИТАННЯ

Інклюзивна освіта – це створення в спільному просторі особливого підходу до навчання дитини з особливими освітніми потребами. Цей підхід передбачає додаткові елементи навчального

процесу – індивідуальний план розвитку дитини, спеціально облаштоване місце та належні умови для неї.

У 2001-2007 рр. МОН пілотував проєкт «Соціальна адаптація та інтеграція в суспільство дітей з особливостями психофізичного розвитку шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». Саме тоді почався дієвий пошук відповіді на питання, як інтегрувати дітей з особливими потребами до загального освітнього процесу.

Другим етапом експерименту був українсько-канадський проєкт «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні», який тривав з 2008 до 2012 рр.. Задля підтримки інклюзивної освіти в Україні була створена «Мережа на підтримку інклюзії. Школа – для всіх». Мережа об'єднала громадські організації, батьківські групи, навчальні заклади та інші інституції, що зацікавлені в просуванні інклюзивної політики та інклюзивного навчання в Україні на всіх рівнях суспільства.

Важливим здобутком став «Індекс інклюзії» – добірка практичних матеріалів на допомогу в плануванні дій зі створення та розвитку в навчальних закладах інклюзивного навчального середовища для всіх учасників навчального процесу. Сьогодні «Індекс інклюзії» перекладений 32 мовами та використовується в багатьох країнах світу.

ВСТУП ОСІБ З ООП ДО ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- Facebook
- Twitter
- LinkedIn
- Google+

Особи з особливими освітніми потребами мають право на забезпечення особливих умов під час проведення зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО), єдиного вступного (ЄВІ) та фахового іспиту (ЄФВВ).

За наявності захворювання або патологічного стану чи неможливості забезпечення відповідних умов, замість ЗНО, ЄВІ та ЄФВВ, особи з особливими освітніми потребами можуть проходити вступні випробування у формі іспитів безпосередньо в закладах освіти.

У разі подання документів на участь у конкурсному відборі особами з особливими освітніми потребами заклад вищої освіти має забезпечити відповідні умови для проходження ними вступних іспитів, творчих конкурсів та співбесід.

КУДИ ЗВЕРТАТИСЬ, ЩОБИ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ОСОБЛИВІ УМОВИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗНО?

Особам з інвалідністю. Для створення особливих умов особа з інвалідністю має надати відповідний медичний висновок під час [реєстрації](#) на сайті Українського центру оцінювання якості освіти чи надіслати його до відповідного [регіонального центру](#) оцінювання якості освіти. Медичний висновок треба подати разом із іншими реєстраційними документами, а під час формування реєстраційної картки вказати на необхідність створення особливих умов, зазначити номер і дату виданої закладом охорони здоров'я форми № 086-3/о. [Докладніше.](#)

Особам, які використовують рельєфно-крапковий шрифт Брайля. Особи з порушеннями зору мають можливість під час додаткової сесії пройти зовнішнє незалежне оцінювання з використанням завдань, надрукованих рельєфно-крапковим шрифтом Брайля, з української мови і літератури, математики, історії України та біології. Для того, щоб учасник тестування був забезпечений тестовим зошитом із завданнями, надрукованими шрифтом Брайля, необхідно під час [реєстрації](#) або під час подачі документів до відповідного [регіонального центру](#) оцінювання якості освіти, вказати на необхідність створення особливих умов, зазначити номер і дату виданої закладом охорони здоров'я форми № 086-3/о. Більше за [посиланням](#).

ХТО МОЖЕ БУТИ ЗВІЛЬНЕНИЙ ВІД ЗНО?

Відповідно до [Наказу МОН](#) "Про затвердження Порядку проведення державної підсумкової атестації" від ЗНО можуть бути звільнені особи з ООП, які:

- мають захворювання чи патологічний стан, зазначений у [Переліку](#) захворювань та патологічних станів, що можуть бути перешкодою для проходження зовнішнього незалежного оцінювання;
- за рішенням регламентної комісії при регіональному центрі оцінювання якості освіти отримали відмову в реєстрації для участі в зовнішньому незалежному оцінюванні через неможливість створення особливих (спеціальних) умов.

ХТО МОЖЕ ПРОХОДИТИ ВСТУПНІ ВИПРОБУВАННЯ У ФОРМІ ІСПИТІВ ЗАМІСТЬ ЗНО, ЄВІ ТА ЄФВВ?

Відповідно до [Наказу МОН](#) про затвердження Умов прийому для здобуття вищої освіти в 2020 році вступні випробування у формі іспитів можуть проходити особи з особливими освітніми потребами:

- яким за рішенням регламентної комісії при регіональному центрі оцінювання якості освіти відмовлено в реєстрації для участі в 2020 році в зовнішньому незалежному оцінюванні через неможливість створення особливих (спеціальних) умов;
- які в 2020 році не брали участі в основній та додатковій сесії зовнішнього незалежного оцінювання з певних навчальних предметів через наявність захворювання або патологічного стану, зазначеного в [Переліку](#) захворювань та патологічних станів, що можуть бути перешкодою для проходження зовнішнього незалежного оцінювання;
- які не можуть взяти участі в єдиному вступному іспиті та/або єдиному фаховому вступному випробуванні через наявність у них захворювань, зазначених у [Переліку](#) захворювань та патологічних станів, що можуть бути перешкодою для проходження зовнішнього незалежного оцінювання;
- які для виконання єдиного вступного іспиту або єдиного фахового вступного випробування потребують створення інших особливих умов, ніж зазначені у [Переліку](#) особливих (спеціальних) умов, що створюються для осіб із особливими освітніми потребами в пунктах проведення зовнішнього незалежного оцінювання.

ЯКІ ДОКУМЕНТИ МАЄ ПОДАТИ ОСОБА З ООП ДО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЩОБ ПРОЙТИ ВИПРОБУВАННЯ У ФОРМІ ІСПИТІВ?

Відповідно до [листа МОН](#) щодо інформаційних матеріалів про документи вступників до ЗВО від 27 травня 2020 року вступник до закладу вищої освіти пред'являє:

- документ, що посвідчує особу;
- документ державного зразка (оригінал) про раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень, на основі якого здійснюється вступ, і додаток до нього;
- військовий квиток або посвідчення про приписку;
- документи, що підтверджують його право на зарахування за співбесідою, на зарахування в межах встановлених квот та першочергове зарахування.
Інформація про захворювання чи патологічний стан, що може бути перешкодою для проходження зовнішнього незалежного оцінювання, єдиного вступного або фахового іспиту, зазначається в одному з нижчезазначених документів:

- листок непрацездатності;
- індивідуальна програма реабілітації дитини з інвалідністю (вікова категорія від 0 до 18 років);
- індивідуальна програма реабілітації особи з інвалідністю (вікова категорія від 18 років і старше);
довідка про хворобу згідно з переліком (Форма № 086-3/о). «Медичний висновок про створення особливих (спеціальних) умов для проходження зовнішнього незалежного оцінювання» оформлюється згідно з рішенням лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я (ЛКК) або медичної комісії з питань створення особливих (спеціальних) умов для проходжен